Entering Into Churches and Mosques

Rabbi Dov Linzer
Rosh HaYeshiva, Yeshivat Chovevei Torah Rabbinical School

I. Are Christianity and Islam Idolatry?

1. Exodus, 19:3, 5

Thou shall have not other gods beside me… for I the Lord thy God am a jealous God…

1. שמות י"ט:ג', ה'

לא יהיה לך אלהים אחרים על פני... כי אנכי ה' א-לוהיך א-ל קנא...

2. Deuteronomy, 4:15-16

Take therefore good heed to yourselves: for you saw no manner of form on the day that the Lord spoke to you in Horev out of the midst of the fire. Lest you act corruptly, and make a carved idol, the similitude of any figure, the likeness of male or female.

2. דברים ד:ט"ו-ט"ז

ונשמרתם מאד לנפשותיכם כי לא ראיתם כל תמונה ביום דבר ה' אליכם בחורב מתוך האש. פן תשחיתון ועשיתם לכם פסל תמונת כל סמל תבנית זכר או נקבה

3. Bavli, Avoda Zara, 7b

. Said R. Tahlifa b. Abdimi in the name of Samuel: According to R. Ishmael it should always be forbidden [to transact business] with *Natzrim* (i.e., Nazareans, Christians).

3. עבודה זרה (ז:)

אמר רב תחליפא בר אבדימי אמר שמואל: (יום ראשון) [נצרי] לדברי ר' ישמעאל לעולם אסור.

4. Rambam,. Laws of Forbidden Foods, 11:7

A *ger toshav* (resident alien), and that is one who accepted upon himself the seven Noachide commandments, as we have explained, it is forbidden to drink his wine, but permitted to derive benefit from it… And similarly any non-Jew who is not an idolater, like the Muslims, one may not drink their wine but may derive benefit from it. And so have ruled all the Geonim. But the Christians are idolaters, and one cannot derive benefit from their wine.

4. רמב"ם הלכות מאכלות אסורות פרק י"א, הל' ז

גר תושב והוא שקיבל עליו שבע מצות כמו שביארנו יינו אסור בשתייה ומותר בהנייה, … וכן כל גוי שאינו עובד ע"ז כגון אלו הישמעאלים יינן אסור בשתייה ומותר בהנייה וכן הורו כל הגאונים, אבל הנצרים עובדי ע"ז הן וסתם יינם אסור בהנייה.

5. Tosafot, Avoda Zara, 2a, s.v. Assur

And therefore it seems that the reason for the allowance (to do business with Christians on Sunday in opposition to the ruling of the mishnah) is because we know that the non-Jews (lit. idolaters) among us do not worship idols.

(In Tosafot Rabbenu Elchanan: ‘we know that as a result of this [doing business] they [the Christians] do not go and offer religious thanks.’)

5. תוספות עבודה זרה (ב.) ד"ה אסור

ולכך נראה דטעם ההיתר משום דעכו"ם שבינינו קים לן בגוייהו דלא פלחו לעבודת כוכבים

(בתוס' רבינו אלחנן: דידעינן דבהכי לא מודו)…

6. Bavli, Bekhorot, 2b

Has not the father of Samuel said: One must not form a partnership with a heathen lest he [the heathen] will be

6. בכורות (ב:)

והא אמר אבוה דשמואל: אסור לאדם שיעשה שותפות עם העובד כוכבים, שמא יתחייב לו

bound to take an oath to him and he will swear in the name of his idol and the Torah says: [And make no mention of the name of other gods.] neither let it be heard out of thy mouth?

שבועה, ונשבע לו בשם עבודת כוכבים שלו, והתורה אמרה: לא ישמע על פיך!

7. Tosfot, ad. loc., s.v. Shema

Based on this, Rabbeinu Shmuel forbids accepting an oath (from a non-Jew) … and Rabbeinu Tam allows it … Rabbeinu Tam further explains that nowadays they (Christians) all take oaths in the name of their saints and they don't attribute to them any divinity. And although they mention the name of God and their intention is to something else (i.e., Jesus), this is not considered the name of a foreign god because their intention is for the Creator of Heaven and Earth. And although they "join" (*mishtatef*) the heavenly name with another thing, there is no prohibition of "before the blind do not place a stumbling block," because Noahides are not prohibited on this issue, and for us (Jews), we have not found that there is a prohibition to bring about such "joining."

7. תוספות שם, ד"ה שמא

מכאן אוסר רבינו שמואל קבלת השבועה מק"ו ור"ת מתיר... עוד פר"ת בזמן הזה כולן נשבעים בקדשים ואין תופסין בהם אלהות ואע"פ שמזכירין [עמהם] שם שמים וכוונתם [לד"א מ"מ] אין זה [שם] עבודת כוכבים כי דעתם לשם עושה שמים וארץ ואע"ג שמשתתף ש"ש ודבר אחר אין כאן לפני עור לא תתן מכשול דבני נח לא הוזהרו על כך ולדידן לא אשכחן איסור בגרם שיתוף.

8. Shulchan Aruch, YD, no. 151:1

Rema: Some say that it is forbidden to sell them items that are used in their worship, only when they cannot purchase such items elsewhere… and some are strict, and the custom is to be lenient like the first opinion.

שולחן ערוך יורה דעה סימן קנא סעיף א

הגה: י"א הא דאסור למכור להם דברים השייכים לעבודתם, היינו דוקא אם אין להם אחרים כיוצא בו...ויש מחמירין. ונהגו להקל כסברא הראשונה.

9. Shach, YD, siman 151, number 7

And the custom is to be lenient – the words of the Darkhei Moshe are: "However, nowadays we can be lenient based on the same reason we can enter into partnership with them." That is, just like we rule in OH 157 that nowadays we can enter into partnership with them because their intention is to the Creator of Heaven and Earth, and although they cojoin the Name of Heaven with another matter, we have not found that there is a prohibition of *lifnei iver* in this regard, because Noahides are not prohibited against cojoining, and the same is true here.

ש"ך יורה דעה סימן קנא ס"ק ז

ונהגו להקל - לשון ד"מ מיהו בזמן הזה יש להקל מטעם דמקילין להשתתף עמהם עכ"ל ר"ל כמ"ש בא"ח ס"ס קנ"ז דבזמן הזה מותר להשתתף עמהם שכוונתם לעושה שמים וארץ אלא שמשתפים שם שמים ודבר אחר ולא מצינו שיש בזה משום לפני עור שאין בני נח מוזהרין על השתוף וה"ה הכא:

10. Resp. Nodah BiYehuda, Tinyana, YD, no. 148 (from his son)

But this very matter that non-Jews are not prohibited from *shituf* (joining worship of a Creator God with worship of other beings) – what do you base this on? This is, admittedly, commonly said by a number of sages and also a number of homoletical books have used this idea. But I have toiled and not found this ruling, neither in the two Talmuds – Bavli and Yerushalmi – nor in any one of the great Rishonim. And if this were true, the Rambam should

8. נודע ביהודה מהדורה תנינא-יו"ד סימן קמח (מבן המחבר)

וזה גופא מנ"ל להחכם הזה דאין הנכרים מצווים על השיתוף ואף שדבר זה מורגל בפי כמה חכמים שאין הנכרים מצווים על השיתוף וגם בכמה ספרים מדרשות ואגדות השתמשו בהקדמה זאת. ואני יגעתי ולא מצאתי דבר זה לא ב שני תלמודין בבלי וירושלמי ולא בשום אחד מגדולי הראשונים ואילו היה זה אמת

have stated it in Laws of Kings as a rule that non-Jews are not commanded against *shituf* (worshiping other gods in conjunction with God)., and why did he leave this rule out? And a further proof that there is no difference between Jew and non-Jew, is an explicit *braitta* in Sanhedrin 56b, "Regarding idolatry – everything that a Jewish court would execute for, Noahides are prohibited against." And Rambam rules this way in Laws of Kings, 9:2. Behold it is a general rule that all that a Jew would be executed for, Noahides are also prohibited against…

הו"ל להרמב"ם להביא בהל' מלכים לפסק הלכה שאין הנכרי מצווה על ע"ז בשיתוף ולמה זה השמיט דין זה גם הוא מוכח דאין חילוק בעובד ע"ז בין ישראל לנכרי דהא ברייתא מפורשת היא במסכת סנהדרין נ"ו ע"ב והתניא בע"ז כל שב"ד של ישראל ממיתין עליהן ב"נ מוזהר עליהן וכן פסק הרמב"ם בפ"ט מהל' מלכים הלכה ב' הרי דכללא כייל דכל שישראל נהרג עליו גם הב"נ מוזהר עליו...

11. Meiri, Avoda Zara, 2a, s.v. Yesh

The real explanation [that we may do business with Christians on Sunday] appears to me as follows: All these rulings [regarding non-Jews] were only said in reference to those who worship pagan gods and their images and their idols, but in these days all is permitted. And what is stated in the Gemara "[According to Rabbi Ishmael,] one may never do business *Natzri*." – I explain that word as derived from the verse in Jeremiah: "watchers (*notzrim*) come from a far country" (Jer. 4:16). Jeremiah calls that nation *Notzrim* from the name Nevuchadnezar, and it is well known that the image of the sun was in Babylon and the entire nation of Nevuchadnezar would worship it. And you already know that the day of dominion of the sun is Sunday, and thus that day was referred to as the day of *Natzri*.

9. מאירי מסכת עבודה זרה דף ב., ד"ה יש

ומתוך כך עקר הדברים נראה לי שדברים אלו כלם לא נאמרו אלא על עובדי האלילים וצורותיהם וצלמיהם אבל בזמנים הללו מותר לגמרי ומה שאמרו בגמ' נצרי לעולם אסור אני מפרשו מלשון נוצרים באים מארץ מרחק האמור בירמיה שקרא אותם העם נוצרים על שם נבוכד נצר וידוע שצלם השמש היה בבבל ושכל עם נבוכדנצר היו עובדים לו וכבר ידעת שהחמה משמשת ביום ראשון כענין ראשי ימים ומתוך כך היו קורין לאותו יום נצרי

12. Meiri, Avoda Zara, 26a, s.v. Harbeh

We have seen many people who are astounded that nowadays no one is the least bit careful regarding these prohibitions. And we have already explained the primary intention of this work (i.e., the Gemara), regarding which nations it is referring to, as is evident in the phrase "the holidays" – that the nations are all those early nations that were not constrained by religious norms and cleaved to and were persistent in their worship of idols and stars and talismans. For all these things and similar matters are the essence of idolatry, as has been explained.

10. מאירי עבודה זרה דף כו., ד"ה הרבה

הרבה ראינו שמתפלאים על שבזמנים אלו אין אדם נזהר מדברים אלו כלל ואנו כבר ביארנו עיקר כונת הספר על איזו אומה היא סובבת כמו שיעידו ימי אידיהן שהזכרנו שהם כלם לאמות הקדומות שלא היו גדורות בדרכי הדתות והן אדוקות ומתמידות בעבודת האלילים והכוכבים והטליזמאש שכל אלו וכיוצא בהן הם עיקרי ע"ז כמו שהתבאר

13. Meiri, Brakhot 57b, s.v. *HaRoeh*

One who sees Jewish synagogues that are settled should say, "Blessed [is He who] establishes the boundary of the widow," and if they are destroyed, he should say, "Blessed is the true Judge." The houses of worship of idol worshippers and other earlier faiths that were not restrained in the ways of religion, and those are they who are constantly referred to in the Talmud as "Nations of the World" – whoever sees these houses when they are settled and tranquil should say, "The house of the haughty, God should wipe away." When they are destroyed one should

11. מאירי מסכת ברכות, נז:, ד"ה הרואה

הרואה בתי כנסיות של ישראל ביישובן אומר ברוך מציב גבול אלמנה, בחורבנן אומר ברוך דיין אמת. בתי עובדי האלילים ושאר בעלי האמונות הקדומות שלא היו גדורות בדרכי הדתות, והם הנזכרים בתלמוד תמיד בלשון אומות העולם, כל שרואה אותם ביישוב ובשלוה אומר בית גאים יסח ה'. בחורבנן אומר א-

say, “The Lord is a vengeful God.”

ל נקמות ה'.

14. Iggrot Hari’yah, Rav Kook, letter 89

… The real correct position is like the opinion of the Meiri, that all the nations which are constrained by proper interpersonal laws are to be considered in the category of *ger toshav* (resident alien) regarding all issues of human rights and responsibilities. However, even were we to say as is the general position of the other decisors…

14. אגרות הראיה, רבי אברהם יצחק קוק, אגרת פ"ט

… שהעיקר הוא כדעת המאירי, שכל העמים שהם גדורים בנימוסים הגונים בין אדם לחבירו הם כבר נחשבים לגרים תושבים בכל חיובי האדם. אמנם גם אם נאמר כפשטם של פוסקים אחרים…

15. באר הגולה, שו"ע, חו"מ סי' תכ"ה

כלומר, הא דתניא בסוף קידושין וכמו שכתב "טוב שבעכו"ם הרוג" - היינו בשעת מלחמה, וכמו שכתבו התוספות בשם הירושלמי. לא אמרו חז"ל דבר זה, אלא על עכו"ם שהיו בזמניהם שהיו עובדי-כוכבים ומזלות ולא היו מאמינים ביציאת-מצרים ובחידוש העולם.

ואלה הגויים אשר אנחנו אומה ישראלית גולים בצל שלהם ומפוזרים ביניהם, הם מאמינים בחידוש העולם וביציאת מצרים ובכמה עיקרי הדת, וכל כוונתם לעושה שמים וארץ, כמו שכתבו הפוסקים, והביאם הרמ"א באו"ח סימן קנו בהגה, לא די שאין איסור להצילם, אלא אפילו אנחנו חייבים להתפלל לשלומם, וכאשר האריך בזה בעל "מעשה ה'" בסדר הגדה בפסוק: "שפוך חמתך על הגויים אשר לא ידעוך", וכתב הרמב"ם, דהלכה כרבי יהושע דחסידי אומות העולם יש להם חלק לעולם הבא"

16. הרב יצחק אייזיק הלוי הרצוג זצ"ל / זכויות המיעוטים לפי ההלכה . תחומין כרך ב'

[מעמדם של הנוצרים]
... והנה הנוצרים בעצמם מחזיקים את עצמם בתור מאמינים באחדות הבורא, אבל השכל שלנו אינו תופס איך הם ממזגים את האמונה באחדות הבורא עם אמונת השילוש. ואולם אין להכחיש שיש להם מושג של בורא עולם ומשגיח אלא שהמושג הזה איננו צרוף, וסוף דבר מצבם תלוי במחלוקת אם בני נח נצטוו על השיתוף שזהו ענין אמונתם..

ובכל אופן על דרך שאמרו רז"ל, עכו"ם שבחו"ל אינם עע"ז ממש אלא מנהג אבותיהם בידיהם, (חולין יג, ב), כך עכ"פ הנוצרים שבזמננו, אפילו קאטולים אינם עובדי ע"ז במובן המקורי אלא לבם לשמים, אעפ"י שהם בעצמם אינם תופסים בשכלם את השוואת הסתירה שבין האחדות והשילוש.

[סובלנות הפולחן של הנוצרים]
ז) בנוגע לקיום הפולחן שלהם, הנה בנוגע לפרוטסטנטים, מכיון שבאופן היותר גרוע אין אמונתם אלא אמונה של שיתוף, ואין להם אנדרטות בפולחנם, אלא השתי והערב בלבד וזה ברור שאינו אלא סמל לזכרון ולא נעבד 10, אבל גם הקאטולים ידוע לנו שאינם עובדים לאנדרטות בתור אלהות, אלא בתור הערצה לאישים שהתמונו מציירות, ואם כי ודאי שאנו מצווים להתרחק מלהכנס למקומות התפלה שלהם כשם שאסור לנו השיתוף, וכן כל אביזרייהו של השיתוף, להחרחק תכלית הריחוק, אבל כאן השאלה אם אנו מחוייבים למנוע את הפולחן הזה בכח במדינה היהודית, וכלפי זאת אני אומר שלא נחטא כנגד תורתנו הק' אם נסבול את קיומו, הואיל ואינו ברור שמוטלת עלינו מצוה זו מן התורה, וכיון שזה ספק, אפילו יהא זה ספק דאורייתא, בשעת הדחק גדול כזה לכל עם ישראל נסמוך על רבינו הגדול ז"ל שספק מן התורה לקולא, ואיסור שאינו של תורה מתירים מפני איבה 11,ועיין נוספות ונספחות, וכלום אפשר איבה גדולה מזו שתעלה חימה וקצף ושנאה עזה בכל מדינות הנוצרים, וג"כ שסוף סוף העבירה על מצוה זו היא בשוא"ת, לא בקום ועשה, וע"כ ברור לדעתי שאין כאן עון אשר חטא מצד הציבור בסבלם את הענין הזה, אפילו אם לא היה תנאי מפורש מצד האומות.

17. *Frankfurt on the Hudson*, Steve Lowenstern, p. 153

This liberal attitude towards secular culture took forms in German Orthodoxy that were inconceivable in eastern Europe. One memoir tells of the excursions of high school students that the Orthodox rabbi Joseph Carlebach (who was a bit more liberal than the Breuer family) led to the Rhineland. "He spent a full day with the boys in the Cathedral of Cologne, expertly explaining every detail of the statues, the glass windows, the ornaments, and the intricacies of the Catholic faith and ritual; but I was not allowed to participate, being a Cohen who may not be under the same roof with a corpse or with tombs."[25]

Footnote 25: Haim H. Cohen, "Joseph Carlebach," *YBLI* 5 (1960), p. 66. Cohen continues: "I relate this episode because I think it is significant for the portrait of the man: on the one hand the freedom from preconceived notions of the inaccesibility of non-Jewish places of worship and non-Jewish ritual art; and on the other hand the strict and unbending adherence to the letter of the Jewish law, no matter how meaningless it may appear to have become. When questioned about the manifest discrimination between the injunctions he honoured and injunctions he disregarded, he would readily reply that the prohibitions relating to non-Jewish places and articles of worship applied only to heathen and not to theistic religions, and than any later extensions of the rule were prompted by the then justified fear of conversion to Christianity… a fear that … no longer existed."

II. Problems with Entering a Non-Jewish House of Worship

A. General Distance / Danger

1. Bavli, Avoda Zara, 17a

עבודה זרה (יז.)

"Remove thy way far from her" (Prov. 5:8) - this which refers to heresy (*minut*); "And come not nigh to the door of her house." – this refers to the ruling power.

There are some who apply, "Remove thy way from her" to heresy as well as to the ruling power, and, "and come not nigh to the door of her house" to a harlot. And how far is one to keep away? Said R. Hisda: Four cubits.

הרחק מעליה דרכך - זו מינות, ואל תקרב אל פתח ביתה - זו הרשות. ואיכא דאמרי: הרחק מעליה דרכך - זו מינות והרשות, ואל תקרב אל פתח ביתה - זו זונה. וכמה? אמר רב חסדא: ארבע אמות

2. Bavli, Shabbat, 116a

תלמוד בבלי מסכת שבת דף קטז

The *gilyonim* (acc. to Saul Lieberman: the Christian Testaments) and the books of the *minim*, we may not save them from a fire. R. Jose said: On weekdays one must cut out the Divine Names which they contain, hide them, and burn the rest. R. Tarfon said: May I bury my son if I would not burn them together with their Divine Names if they came to my hand. For even if one pursued him (my son) to slay him, or a snake pursued him to bite him, he may enter an idolatrous Temple [for refuge], but not the houses of these [people], for the latter know (of God) yet deny [Him], whereas the former are ignorant and deny [Him], and of them the Scriptures say "And behind the doors and the posts has thou set up thy memorial." (Is. 57:8).

הגליונים וספרי מינין אין מצילין אותם מפני הדליקה, רבי יוסי אומר: בחול קודר את האזכרות שבהן וגונזן, והשאר שורפן. אמר רבי טרפון: אקפח את בני, שאם יבאו לידי שאני אשרוף אותם ואת האזכרות שבהן, שאפילו אדם רודף אחריו להורגו, ונחש רץ להכישו – נכנס לבית עבודה זרה, ואין נכנס לבתיהן של אלו. שהללו מכירין וכופרין, והללו - אין מכירין וכופרין. ועליהן הכתוב אומר +ישעיהו נז+ (אחר) [ואחר] הדלת והמזוזה שמת זכרונך

3. Sefer Hasidim, 435, (ed. Bolognia, 1357-8, ed. Firma)

ספר חסידים, ס' תל"ה

A certain Jew entered into a courtyard of an idol (church?) and when he came out he heard a heavenly voice which said: "And Me you have cast behind your back" (Kings I, 14:9). And he fasted his entire life.

A certain person when into a house of idolatry and had remorse. He asked an elder to tell him what to do, and [the elder] said, on that day, every year, you should fast. And so he did.

יהודי אחד הלך בחצר ע"ז כשיצא שמע בת קול שאמרה ואותי השלכת אחרי גוך והתענה כל ימיו.

איש אחד הלך בבית ע"ז ונתחרט ושאל לזקן להורות לו מה לעשות אמר לו באותו יום בכל שנה תתענה וכן עשה.

4. Shulkhan Arukh, Yoreh Deah, 150:1

שולחן ערוך יורה דעה סימן קנ:א

It is a *mitzvah* to distance oneself from idolatry four cubits.

מצוה להתרחק מדרך עבודת כוכבים ד' אמות

5. Iggrot Moshe, OH 4:40.26

אג"מ אורח חיים חלק ד סימן מ אות כ"ו

Regarding whether children can play ball in a hall that is connected to a church – it is definitely forbidden, even if there are no images there, for "Distance from it your ways" – this is heresy (AZ 17) – and those who would

ובדבר לשחוק ילדים בשחוק כדור באולם השייך לתיפלה דעכו"ם ודאי אסור אף שאין שם צורות דהרחק מעליה דרכך כתיב זו מינות בע"ז דף י"ז והמסיתים והמדיחים הא הם הרבה

seduce and push off the path are many and are found there in great number. The opposite is what is warranted – one must teach the children to distance themselves from there, and that it is a place that is abominable and disgusting. And even if the place is needed for a yeshiva, one cannot allow it, and with more money another place can be found.

ונמצאים שם ביותר, ואדרבה יש ללמד להילדים שיתרחקו משם ושהוא מקום משוקץ ומתועב, ואף שצריך זה לאיזו ת"ת אין להתיר וביותר כסף ישיגו איזה מקום.

6. Letter of Rav Eliezer Berkovitz, 1984 (to be published by Dr. Marc Shapiro in Millin Havivin)

אגרת הר' אליעזר ברקוביץ

And if one were concerned about the beauty, etc. of the churches – there is no question that the Jewish people have already conquered the desire for *avodah zara* many generations ago. In particular this is true regarding Christianity, from which we have suffered over hundreds of years – it is obvious that the vast majority of the people do not feel even a hint of an inclination in its direction. The situation was completely different in the Middle Ages. Jews at that time were under constant pressure from the Church to convert. Through conversion to Christianity they would have been able to escape persecution and killings. In such a situation, it was possible to understand that Jews in those days who visited churches would have been – even unwittingly – exposed to constant seduction, and similarly there was a concern that they would be influenced by the glory and wealth of the Church.

ואם לחוש להשפעה מהפאר וכו' של הכנסיות, אין ספק שעם ישראל כבר התגבר על יצר הרע של ע"ז לפני הרבה דורות. בפרט לגבי הנצרות שממנה סבלנו במשך מאות בשנים, ברור שרובא דרובא של העם אינו מרגיש אפילו שמץ של נטיה בכיוונה. המצב היה שונה לגמרי בימי הבינים. יהודים היו תחת לחץ מתמיד מצד הכנסיה להתנצר. ע"י ההתנצרות היה קל להם להמלט מהרדיפות וההרג. במצב כזה אפשר להבין שיהודים שבאותם הימים בקרו בכנסיות היו – ואפילו בלא יודעין – פתוחים לפיתוי תמידי, וכן היה חשש שיושפעו מכל הפאר והעושר של הכנסיה.

Today the situation is completely different. It is only a tiny minority of the Jews who find any value in Christianity, for example, the terrible group "Jews for Jesus" in the United States. Jews today are not influenced at all from the glory and the icons in the churches. It is exactly that glory and all that is connected to it in modern life that is an abomination to them…

שונה המצב היום ביסודו. המיעוטא דמיעוטא של יהודים שהיום מוצאים איזה שהוא טעם בנצרות, כמו למשל החוג הצר של "יהודים למען ישו" בארה"ב, אינם מושפעים כלל מהפאר והפיסול שבכנסיות. דוקא הפאר והקשור בו בחיים המודרניים הוא מעין גועל נפש בשבילם...

B. *Marit Ayin* – Outward Appearance of Sin

Not going into a city?

1. Bavli, Avoda Zara, 11b

Mishna. A city that has within it an idol [or: 'an idolatrous festival'] - it is permitted outside it; if the idol [or: 'idolatrous festival'] is outside it, it is permitted within it. How about going there? If the road leads solely to that place, it is forbidden; but if one can go by it to any other place, it is permitted.

תלמוד בבלי מסכת עבודה זרה דף יא:

מתני'. עיר שיש בה עבודת כוכבים - חוצה לה מותר. היה חוצה לה עבודת כוכבים – תוכה לה מותר. מהו לילך לשם? בזמן שהדרך מיוחדת לאותו מקום – אסור, ואם היה יכול להלך בה למקום אחר – מותר.

2. Rambam, Mishna Commentary, 1:4

Because it is totally forbidden to enter a city that has within it an idol, all the more so [it is forbidden] to live there and all the more so to do business there… And therefore you should know that any city of the Christian nation (in standard editions: "any city of the nation") that has in it an altar, that is to say, a place of their worship, which is a house of idolatry without a doubt – it is forbidden to intentionally pass through that city, and all the more so to live there. But God has given us over in their hands that we must live in their cities against our will, to fulfil the statement "And there you shall serve foreign gods, the work of men's hands, wood and stone" (Deut. 4:8). And if this is the law regarding the city, all the more so regarding a house of idolatry itself, that it is practically forbidden for us to see it, and certainly to draw near to it, and certainly to enter it.

רמב"ם פירוש המשניות עבודה זרה א:ד

לפי שאסור ליכנס לעיר שיש בה עבודת כוכבים כל שכן לדור בה וכל שכן לסחור בה … ולפיכך יודע לך שכל עיר מערי האומה הנוצרית (בדפוס רגיל: עיר של אומה) שיהיה להם במה כלומר בית תפילתם שהוא בית עבודה זרה בלא ספק אותה העיר אסור לעבור בה בכוונה וכל שכן לדור בה אלא ה' מסר אותנו בידיהם שנגור בעריהם בעל כרחינו לקיים דברו (דברים ד) ועבדתם שם אלהים אחרים מעשה ידי אדם עץ ואבן ואם העיר דינה כן קל וחומר דין בית עבודת כוכבים עצמו שהוא אסור לנו כמעט לראותה וכל שכן לקרב אליו וכל שכן ליכנס בו:

What type of acts are problematic?

3. Rashba, Avoda Zara, 12a, s.v. Bizman

Nevertheless we can learn from here that even regarding the a Jew who lives in a city where a pagan festival is taking place may not enter the street where there is the idol (or idolatrous festivities), if that street does not open up into other markets, because people will suspect him of going there to worship, according to Rashi's explanation. And it is thus certainly forbidden to ever enter into a courtyard of an idol, and even to speak with someone, because of suspicion. And it is possible that even for the benefit of the masses, and even regarding a matter of life and death, it is forbidden to enter there. And one can bring a proof to this matter from what is said later regarding not drinking from the well in front of the idol, and the Gemara says that this is referring even to a case where one may die if he does not drink. And all of this is only forbidden because of the suspicion of onlookers. Here to (regarding entering a courtyard), since there is

רשב"א עבודה זרה דף יב. ד"ה בזמן

ומ"מ יש ללמוד מכאן דאפילו ישראל הדר בעיר שיש בה ע"ז, ביום איד אסור לילך לרחוב שהע"ז שם אם אין אותו רחוב פתוח לשווקים אחרים מפני [שיחשדוהו] שמהלך לעבודה כפי' של רש"י ז"ל, וכל שכן שהוא אסור ליכנס לעולם בחצר ע"ז ואפילו לדבר עם אחד מהם מפני החשד ואיפשר דאפילו על עסקי רבים ואפילו על פקוח נפשות אסור ליכנס שם, ויש להביא ראיה על זה מדאמר לקמן מעיין המושך מים לפני הע"ז לא ישחה וישתה משום שנראה כמשתחוה, ואוקימנא לה אפילו היכא דמאית אי לא שתי וכל זה אינו אלא משום חשד הרואים, הכא נמי כיון דאיכא חשד ע"ז אפילו במקום סכנת נפשות אסור, כל זה נראה לי לפי פירוש רש"י ז"ל שפירש דנראה כהולך לעבדה.

the suspicion of idolatry, it is forbidden even for a life and death purpose. All of this is what appears to me according to Rashi's explanation that the concern is that it looks like one is going there to worship.

But Rabbeinu Yonah writes that they only forbade going there during a pagan market festival, because the pagans gather from many places and go there. In such a case it is forbidden so that one does not look like he is one of them – going to do business and to honor the idol. But in a city where they have a pagan market day but people do not come from all around, we have not found that the Rabbis forbade going there to go to another city, for people will not come to suspect them. And we teach in the Tosefta: 'A market festival that is on that path, one may not go on that path.' And since this ruling was given only regarding a market festival and not regarding a general pagan festival, we may infer that it is only forbidden to go on that path during a market festival. But nevertheless, what I wrote earlier appears correct. For if because of the concern that it looks like one is giving it honor it is forbidden, certainly it is forbidden when it looks like one is going to worship.

אבל רבי הרב רבי יונה נ"ר כתב דלא אסרו לילך אלא בירוד של ע"ז לפי שהגויים מתקבצים מכמה מקומות והולכים שם ולפיכך אסור שלא יהא נראה כאחד מהם הולך לסחורה ולכבד ע"ז אבל בעיר שעושים שם יום איד ואין הולכים שם משאר מקומות לא מצינו שאסרו לילך דרך שם לעיר אחרת דלא אתי למחשדיה, ותניא בתוספתא ירוד שבאותו הדרך אין הולכין לאותו הדרך וכו' מדתני לה גבי ירוד וגבי אידיהן של גויים לא תאני לה אלמא אין אסור להלוך דרך שם אלא בירוד של ע"ז, ומכל מקום מה שכתבתי נראה שאם מטעם שנראה כהולך לכבד אסור כל שכן בנראה כהולך לעבדה, כנ"ל:

Does context make a difference?

4. Ritva, Avoda Zara, 11b, s.v. Matnitin

And it (the concern of onlookers) is the proper explanation, because in the Gemara it states that we are concerned for suspicion. And even in a case of risk of life – like one who is thirsting for water and if he does not drink he will die. And it is included under the category of appurtenances of idolatry, regarding which one must die rather than transgress. And according to this it is forbidden to enter into a house of idolatry in a place where the non-Jews enter only for the purpose of idolatry. But if there is a yard for holding court cases, or if it is the practice to enter there to do other needs, or it is the practice to pass through there as a shortcut – it is permitted. And even just for the purpose of saving oneself from a financial loss. And it is like that which we read in the mishna, that if the path was not solely directed towards that place it is permitted. And anything similar to this it is permitted to make it a shortcut, for that is an embarrassment for it. And so they said in the Yerushalmi: What about passing in front of the idol? Pass before it and close your eyes.

ריטב"א עבודה זרה (יא:) ד"ה מתנ'

וטעם נכון הוא דהא בגמ' אמרינן דחיישינן לחשדה ואפי' במקום סכנה כגון דצחי מיא דאי לא שתי מאית והיא בכלל אבזרי ע"ג שיהרג ואל יעבור ולפי זה אסור ליכנס לבית ע"ג במקום שאין רגילין הגוים ליכנס לשם אלא לצורך ע"ג בלבד אבל אם יש שם חצר לדון או שדרכן ליכנס שם לעשות צרכיהם או לעבור שם דרך קפנדריא מותר ואפי' במקום הפסד ממון בלבד דהוה ליה כהא דתנן שאם אין הדרך מיוחדת לאותו מקום מותר וכל כיוצא בזה מותר לעשותה קפנדריא דקלון הוא וכן אמרו בירושלמי מהו למעבד קומי צלמניא אבוריא אמר ליה עבוד קומי וסמי עינוי:

5. Bavli, Avoda Zara, 43b

Do we, however, take into account the suspicion [that an object might be worshipped]? Behold in the Synagogue of Shaph-weyathib in Nehardea a statue was set up; yet Samuel's father and Levi entered it and prayed there without worrying about the possibility of suspicion! It is different when there are many people together.

עבודה זרה (מג:)

ומי חיישינן לחשדא? והא בי כנישתא דשף ויתיב בנהרדעא דאוקמי ביה אנדרטא, והוו עיילי ביה אבוה דשמואל ולוי ומצלו בגויה, ולא חיישי לחשדא! רבים שאני.

How do we rule?

6. Shulkhan Arukh, Yoreh Deah, 150:3

Rema: Some say that anything which is forbidden only because of outward appearance, like in this case (drinking from water coming out of the mouth of an idol) – if there is a risk to life, for example, if he will die if he does not drink – it is permitted to drink, and this is not included in the rule of dying rather than transgressing.

Leaders or priests who have an idolatrous image on their clothing, or who carry an image of the sun in front of them, as is the custom among bishops – it is forbidden to prostrate to them or to remove one's hat in their presence. And one must act only in a way that does not appear like idolatry… so one must remove his hat and bow down before they arrive. And some are lenient in the matter since it is known that even those who worship idols do not remove their hat or bow down to the idols but only to the personage. And it is good to be strict like the first opinion.

שולחן ערוך יורה דעה סימן קנ:ג

הגה: י"א דכל שאינו אסור אלא מפני מראית העין, כגון בדין זה, אם יש סכנה בדבר כגון אם ימות אם לא ישתה, מותר לשתות ואין בזה משום יהרג ואל יעבור. (ר"ן פ"ק דעב"ז). שרים או כהנים שיש להם צורת עבודת כוכבים בבגדיהם, או שנושאים צורת חמה לפניהם כדרך הגמונים, אסור להשתחות להם או להסיר הכובע לפניהם, רק בדרך שאינו נראה, כמו שנתפזרו מעותיו; או שיקום לפניהם קודם בואם . וכן יסיר הכובע וישתחוה קודם בואם (ת"ה סימן קצ"ו /קצ"ז/) ויש מקילין בדבר הואיל וידוע שגם העובדים עבודת כוכבים אינם מסירים הכובע או משתחוים לעבודת כוכבים, רק להשר (שם בשם ר"י מאפנו"ם ומהרי"ו). וטוב להחמיר כסברא הראשונה.

7. Darkei Moshe, Yoreh Deah, 149:1

And it appears according to this that even to enter into a courtyard that has an idol is permitted, since Rabbeinu Yonah and the Rosh hold that it is only forbidden when there is a pagan market festival. Thus, when this is not the case, it is permitted…

דרכי משה, יורה דעה, קמט:א

ונראה לפי זה דאף לחצר שיש בו ע"ז מותר לילך הואיל וה"ר רבינו יונה והרא"ש סבירא להו דאינו אסור אלא כשעושים יריד ביום האיד הא בלאו הכי שרי...

8. Shulkhan Arukh, Yoreh Deah, 149:1-2

Rema: A courtyard of [a house of] idolatry – some say it is like the city that is having an idolatrous festival, and at the time when the idolaters are not gathering for their idolatrous worship, it is permitted to enter there. And some say that it is forbidden under all circumstances if the path does not go from there to another place. But when the path goes from there to another place, all agree that it is permitted. And such is the common practice to go via the courtyard to another place. And nevertheless it is an act of *chasidut* to distance oneself from going there if there is another path.

שולחן ערוך יורה דעה סימן קמט:א-ב

הגה: חצר של עבודת כוכבים, י"א דדינו כעיר של עבודת כוכבים (טור בשם הרשב"א), ובזמן שאין העובדי כוכבים מתקבצים שם לתרפותן מותר ליכנס שם (טור בשם ר' יונה והרא"ש). וי"א דבכל ענין אסור, אם אין דרך עובר בו למקום אחר. אבל כשדרך עובר למקום אחר, לכולי עלמא מותר. וכן המנהג פשוט לילך דרך אותו חצר למקום אחר, (רשב"א) ומ"מ מדת חסידות הוא להתרחק מלילך בו אם יש לו דרך אחרת קצר כמוהו (ד"ע וכן משמע בספר חסידים). ועיין לעיל סימן קמ"ב.

C. Prohibition of Deriving Benefit

1. Rambam, Laws of Idolatry, 7:2

Idols and their appurtenances and their offerings and anything made for its sake is forbidden in benefit as it says, "And you shall not bring an abomination into your house" (Deut. 7:26). And anyone who benefits from any one of these objects receives two sets of lashes, one set due to "And you shall not bring" and one set due to "And nothing of that which was devoted to destruction shall remain in your hand" (Deut. 13:18).

רמב"ם הל' עבודת כוכבים פרק ז:ב

עבודת כוכבים ומשמשיה ותקרובת שלה וכל הנעשה בשבילה אסור בהנאה שנאמר ולא תביא תועבה אל ביתך וכל הנהנה באחד מכל אלו לוקה שתים, אחת משום ולא תביא, ואחת משום ולא ידבק בידך מאומה מן החרם.

2. Rashi, ad. loc.

A shrine – that which was originally built for idolatry, and they would worship the shrine itself.

If one brough an idol into it – and did not intend to worship the house and also did not designate it as an appurtenance of an idol, but brought an idol in it only to be there for a brief period.

רש"י שם

בית – שתחלת בניינו לעבודת כוכבים והיו עובדין את הבית עצמו.

הכניס לתוכו עבודת כוכבים - ואת הבית עצמו לא נתכוין לעבוד ולא הקצהו לתשמיש עבודת כוכבים אלא לפי שעה הכניס לתוכו עבודת כוכבים

3. Ramban, ad. loc., s.v. He'emid

But Rashi explains: "'one who brings an idol into it' – and did not intend to worship the house and also did not designate it as an appurtenance to the idol, but brought the idol into it only for a brief period of time. If a Jew removed it – it is permitted, and does not required 'annulment'." A commentary to his commentary – if an idol was brought into the house to be there permanently, the non-Jew must annul it (before it can be permitted) – for the entire house would become forbidden on the basis of appurtenances to idols. But this is difficult to me. For if this is so (that it was there temporarily), why must it be removed, even while it is there the house should be permitted! And perhaps as long as the idol is there it is rabbinically forbidden as a safeguard agains a permanent house of an idol.

רמב"ן שם ד"ה העמיד

אבל רש"י ז"ל פי' הכניס לתוכו ע"ז ולא נתכוון לעובדו ולא הקצהו לתשמיש ע"ז אלא לפי שעה שהכניסו לתוכו וסילקה ישראל הרי זו מותרת ואין צריכה ביטול, פי' לפירושו שאם הכניסה לשם קבע צריך לבטלו שכולו נאסר משום משמשי ע"ז, וקשה לי א"כ למה לי והוציאה אפי' כשהיה שם הבית מותר, וי"ל כל זמן שע"ז בתוכו אסור מדרבנן גזירה משום בית של ע"ז קבוע...

4. Bavli, Avoda Zara, 16a, 19b

MISHNA. But one may join them (pagans) in building *bimasaot*, pedestals [for altars] (or *dimasaot*, public baths) and also private baths. When however he reaches the vaulted chamber in which the idol is placed he must not build.

GEMARA. When, however, he reaches the vaulted chamber in which the idol is placed [he must not build]. Said R. Eleazar in the name of R. Johanan: If, however, he did build, the pay he received is permitted. This surely is obvious: it is a case of appurtenances of idols, and

תלמוד בבלי מסכת עבודה זרה דף טז., יט:

מתני'...אבל בונין עמהם בימוסיאות ובית מרחצאות. הגיע לכיפה שמעמידין בה עבודת כוכבים - אסור לבנות.

הגיע לכיפה מקום שמעמידין בה עבודת כוכבים. א"ר אלעזר אמר רבי יוחנן: אם בנה - שכרו מותר. פשיטא, משמשי עבודת כוכבים הן, ומשמשי עבודת כוכבים בין לרבי ישמעאל בין לרבי עקיבא - אינן אסורין עד שיעבדו!

appurtenances of idols, whether according to R. Ishmael or according to R. Akiba, are not forbidden till actually worshipped.

The definition of appurtenances

5. Rashi, Avoda Zara, 16a, s.v. Bimasaot

רש"י שם דף טז. ד"ה בימוסיאות

Bimasaot – for they are appurtenances of appurtenances to idols.

בימוסיאות - ... דהוי תשמיש דתשמיש לעבודת כוכבים.

6. Bavli, Avoda Zara, 44b

תלמוד בבלי, עבודה זרה דף מד:

MISHNAH. Proclos, son of a philosopher, put a question to Rabban Gamaliel in Acco when the latter was bathing in the bath of Aphrodite. He said to him, "It is written in your Torah, 'And there shall cleave nought of the devoted thing to thine hand' (Deut. 13:18) Why are you bathing in the bath of Aphrodite?" He replied to him, "We may not answer [questions relating to Torah] in a bath." When he came out, he said to him,

"I did not come into her domain, she has come into mine. Nobody says, the bath was made as an adornment for Aphrodite; but he says, Aphrodite was made as an adornment for the bath.

Another reason is, if you were given a large sum of money, you would not enter the presence of a statue reverenced by you while you were nude or had experienced seminal emission, nor would you urinate before it. But this [statue of Aphrodite] stands by a sewer and all people urinate before it. [In the torah] it is only stated, their gods — i. e., what is treated as a deity is prohibited, what is not treated as a deity is permitted."

GEMARA. … Rabbah b. 'Ulla said: [It can be shown that the reply was] fallacious from the fact that he told him, 'Nobody says, the bath was made as an adornment for Aphrodite, but Aphrodite was made as an ornament for the bath.' And if one said that the bath was made as an adornment for Aphrodite, what of it? For it has been taught: If one says, 'This house is for an idol, this cup is for an idol,' he has said nothing because there can be no dedication to an idol! 'But I maintain that [his answer] was not fallacious.' Granted that [the use of the bath] is not actually forbidden, it is nevertheless intended as an ornament [of the idol, and is consequently prohibited].

מתני'. שאל פרוקלוס בן פלוספוס את ר"ג בעכו, שהיה רוחץ במרחץ של אפרודיטי, אמר ליה, כתוב בתורתכם: (דברים יג) לא ידבק בידך מאומה מן החרם, מפני מה אתה רוחץ במרחץ של אפרודיטי? אמר לו: אין משיבין במרחץ. וכשיצא, אמר לו: אני לא באתי בגבולה, היא באה בגבולי, אין אומרים: נעשה מרחץ נוי לאפרודיטי, אלא אומר: נעשה אפרודיטי נוי למרחץ. דבר אחר: אם נותנים לך ממון הרבה, אי אתה נכנס לעבודת כוכבים שלך ערום ובעל קרי ומשתין בפניה, זו עומדת על פי הביב וכל העם משתינין לפניה, לא נאמר אלא אלהיהם, את שנוהג בו משום אלוה - אסור, את שאינו נוהג בו משום אלוה - מותר.

גמ'... רבה בר עולא אמר: גנובתה מהכא, דקאמר ליה: אין אומרין נעשה מרחץ נוי לאפרודיטי אלא נעשה אפרודיטי נוי למרחץ, וכי אמר נעשה מרחץ לאפרודיטי נוי מאי הוי? והתניא: האומר בית זה לעבודת כוכבים, כוס זה לעבודת כוכבים - לא אמר כלום, שאין הקדש לעבודת כוכבים. ואני אומר: אינה גנובה, נהי דאיתסורי לא מיתסרא, נוי מיהא איכא.

A house as an appurtenance

7. Bavli, Avoda Zara, 47b

תלמוד בבלי מסכת עבודה זרה דף מז:

MISHNAH. There are three types of shrines (lit. houses): a shrine originally built for idolatrous worship — behold this is prohibited. If a man plastered and tiled [an ordinary house] for idolatry and renovated it, one may

מתני'. שלשה בתים הן: בית שבנאו מתחלה לעבודת כוכבים - הרי זה אסור; סיידו וכיידו לעבודת כוכבים וחידש - נוטל מה שחידש;

remove the renovations. If he had only brought an idol into it and taken it out again, [the house] is permitted.

הכניס לתוכה עבודת כוכבים והוציאה - הרי זה מותר.

How do we rule regarding building and entering?

8. Shulkhan Arukh, Yoreh Deah, 145:3

שולחן ערוך יורה דעה סימן קמה סעיף ג

A shrine that was originally built that it should be worshipped, and similarly if one worships a built house, behold it is forbidden in benefit… If one brought an idol into a house, the house is forbidden in benefit as long as the idol is there. Once it is removed, the house is permitted.

בית שבנאו מתחלה שיהא הבית עצמו נעבד, וכן המשתחוה לבית בנוי, הרי זה אסור בהנאה... הכניס עבודת כוכבים לתוך הבית, כל זמן שהוא שם, הבית אסור בהנאה. הוציאה, הותר הבית.

Rema: And this is only as long as the house has not been designated for that purpose. If, however, if it is designated for that purpose it is not permitted unless the idol was removed in the way of annulment, that is with the intent not to bring it back in there.

הגה: ודווקא שלא הוקצה הבית לכך, אבל הוקצה לכך אינו מותר אלא א"כ הוציאה משם דרך בטול, דהיינו שלא להכניס עוד שם (טור בשם רש"י).

Is it clear that a church shares this definition?

9. Responsa of Rosh, 19:17

שו"ת הרא"ש כלל יט סימן יז

That which you asked regarding one who ran and entered a fortified church to save himself [is it allowed]? It seems to me that there is no prohibition or sin in the matter.

ששאלת, על אשר ברח ונכנס ליסגר בבית עבודת כוכבים המוקפת חומה ודלתים ובריח, כדי לינצל, נראה לי שאין איסור ועון בדבר

And this (entering into a church) is not similar to healing oneself with wood from an *asheira*. For there the reason it is forbidden (even when one's life is at stake) is because the Jew will think that there is some power in the idol and will come to be drawn after it, since the healing is dependant on the *asheira* wood. But it is not forbidden merely because he benefits from an idol… And also if the idolaters act in a degrading way towards their houses of idolatry, to have it serve as a refuge for fugitives, this will not lead anyone to be drawn after idolatry. For the protection that it affords is not due to any strength or power that the idol has. And in addition, they only prohibited using an *asheira* which was worshipped, that it itself was an idol and was worshipped. But a house that an idol was brought into is not called an idol, as we taught in the mishnah: There are three houses, etc. (Avoda Zara 47b).

ולא דמי למתרפא בעצי אשרה; דהתם היינו טעמא, משום דסבור הישראל שיש ממשות בעבודת כוכבים ואתי לממשך בתרה, כיון שהרפואה תלויה בעצי אשרה, ולא משום שנהנה מעבודת כוכבים... וכן אם עובדי כוכבים נהגו קלון בבתי עבודת כוכבים, להציל הבורח לתוכן, בשביל זה לא אתי למימשך בתרה, דאין זו משום כח ועילוי שיש בעבודת כוכבים. ועוד, דלא אסרו להתרפאות אלא מעצי אשרה הנעבדת, שהיא עצמה עבודת כוכבים ומשתחוין לה; אבל בית שמכניסין לתוכה עבודת כוכבים, אינו נקרא עבודת כוכבים; כדתנן (ע"ג מ"ז:): ג' בתים הם וכו'.

Statues as idols

10. Rabeinu Yerucham, 17:4

רבינו ירוחם נתיב י"ז חלק ד

And it is possible that regarding our non-Jews who do not cleave to idolatry – all that they manufacture on their vessels – the image of Madonna and child, or the image of a cross and a person hanged from it – they only make these for decorative purposes and they are all permitted in benefit… But it is appropriate to be strict in doubts regarding Biblical prohibitions.

ואפשר דגויים שלנו שאינם אדוקים בעבודה זרה כל מה שעושים בכלים צורת אשה ובנה או צורת שתי וערב ואדם תלוי עליו אינם עשויים אלא לנוי ומותרים בהנאה כולם... וראוי להחמיר בספק איסור תורה

11. Sefer Teshuvot Rabbenu Gershom Me'or HaGolah

Regarding what you asked about the vestments of the priests that they use when the sing to their *avodah zara* and there are those who say that they are appurtenances of *avodah zara* and forbidden. One can rely on the statement of R. Yochanan that non-Jews outside of the Land of Israel are not worshippers of *avodah zara*, and therefore it is permissible to do business with them on their holy days. Now, since appurtenances are not forbidden until the idol is worshipped… and since they are not worshippers of *avodah zara*, therefore although they worship *avodah zara*, it is not considered *avodah zara*. Certainly the idol itself is forbidden, as we taught – the idol of a non-Jew is forbidden immediately, whether worshipped or not. Therefore, in matters similar to this were one's livelihood is dependant on this – leave it to them, better they should be unintentional, and not willful.

ספר תשובות רבינו גרשום מאור הגולה

ששאלתם על בגדי הכומרים שמזמרין בהן לע"ז ואומרין שמשמשי ע"ז הם ואוסרין (ו)יש לסמוך אדר' יוחנן (חולין יג:) דגוים שבחוצה לארץ לאו עובדי ע"ז הם הילכך מותר לשאת ולתת עמהם ביום אידם וכיון דמשמשי ע"ז אינם אסורין עד שיעבדו...וכיון דלאו עובדי ע"ז הם אע"פ שעובדין ע"ז אינה נחשבת ע"ז, ודאי ע"ז עצמה שלהם אסורה דתנן (שם) ע"ז של נכרי אסורה מיד. בין נעבדת בין אינה נעבדת. ובכיוצא בזה שפרנסתו תלוייה בכך הנח להן שיהו שוגגין ואל יהו מזידין.

12. Shulkhan Arukh, Yoreh Deah, 141:1

Rema: Figures (of the cross) that they bow down to, the law regarding them is like that of an idol, and they are forbidden [in benefit] unless they have been nullified. But those that they hang around their neck as a remembrance, are not called idols and are permissible.

שולחן ערוך יורה דעה סימן קמא סעיף א

הגה: צורות [שתי וערב] שמשתחוים להם, דינם כדין הצלם ואסורים בלא ביטול. אבל אותן שתולין בצואר לזכרון, לא מקרי צלם, ומותר. (מרדכי ריש פרק כל הצלמים בשם ראבי"ה).

13. Shakh, Sulkhan Arukh YD 151:17

This is difficult, because we see that they do bring idols into their homes, even on a permanent basis. And it is difficult to say that because nowadays they are not true idolaters that we would not consider their images to be idols. And it is possible that in the time of the Rema they did not bring idols into their homes on a permanent basis, like the Rosh and Tur write regarding their times…

ש"ך יורה דעה סימן קנא:יז

כיון שאין נוהגין כו' - קשה דהא חזינן דמכניסים עבודת כוכבים בבתיהן אפילו בקבע ודוחק לומר דכיון דבזמן הזה לאו עובדי עבודת כוכבים הן לא מיקרי אליל שלהם עבודת כוכבים ואפשר בזמן הרב לא היו נוהגים להכניס עבודת כוכבי' בבתיהם בקבע כמו שכתבו הרא"ש וטור בזמניהם…

14. Responsa Yehuda Ya'aleh, Y.D. I: 170 (Hungary, 19th Century).

Regarding the matter that in your place the priests and the masses are strict that at the time when they have a procession with idols and images on their holiday – which falls every year on Shabbat during Pesach – and they honor it with lights and they command the Jews who live in that marketplace that the procession is taking place to light candles as well…

שו"ת יהודה יעלה חלק א - יו"ד סימן קע

ע"ד שבמקומו מקפידים הכומרים והמונים בשעה שמסבבים ביום אידם שהוא חל בכל שנה בשבת שבתוך ימי הפסח בצלמים ופסלים ומכבדים אותו באורים ומצווים ג"כ ליהודים הדרים באותו שוק שהולכים בה להדליק נרות...

וגם בזה"ז לא עובדי ע"ז הן לא מקרי אליל שלהם

And nowadays, where they are not real idolaters, their images are not considered to be idols, as Shach writes in Yoreh Deah, 151:17.(!!)

עכו"ם כמ"ש הש"ך סי' קנ"א ס"ק י"ז

15. Yaskil Avdi, 4: OH 34 (R. Ovadya Hoadah)

שו"ת ישכיל עבדי ח"ד או"ח ס' לד (ר' עובדיה הודאה)

Regarding your question in the matter of the large synagogue in Singapore that the enemy came and desecrated it, and when it was under the control of the enemy they took out all the *sifre Torah* that were in the *aron*, and they put it their place an idol of that man and images…

באשר נסתפקתם ע"ד בית הכנסת הגדול שבסינגפור שבאו זרים וחללוה בזמן שהיתה ביד האויב שהוציאו כל הס"ת שבארון הקודש ושמו במקומם פסל של אותו האיש וצלמים....

Behold, as far as the sanctity of the place is concerned, the matter is obvious that the sanctity of the synagogue and the *aron* remain… The matter is a argument from minor to major from that case to ours, for in our time they do not worship *avodah zara*, and they only use place images in their church as a remembrance. And even this image that was placed there was not placed their for the purpose of worship, but only for a remembrance for that man. Thus there is certainly no basis for concern, and they can pray there as they have in times past.

הנה בנוגע לקדושת המקום, הדבר פשוט שקדושת בהכנ"ס וארון הקודש במקומו מונח.... והדברים ק"ו לנ"ד שבזמנינו זה אין עוע"ז ורק לזכר בעלמא מעמידים את הצלמים בכנסיה שלהם. וגם זה הפסל שהועמד שם לא לשם עבודה אלא לזכר לאותו האיש, דודאי אין כאן בית מיחוש ויכולים להתפלל בו כמאז ומקדם.

The sanctuary as an appurtenance

16. Responsa Ayn Yitzchak, O.H. I:1 (Yitzchak Elchanan Spector).

שו"ת עין יצחק חלק א-או"ח סימן י

I was asked regarding a certain house that was rented for a number of years as a non-Jewish house of worship and now has been purchased by Jews. Is it permitted to make it a synagogue?

נשאלתי ע"ד בית אחת שהי' מושכר כמה שנים לבית תפלת א"י ועכשיו קנו אותו ישראלים אם מותרים לעשותו בהכ"נ.

Answer… Behold, in my opinion there is room to be lenient on a different basis, according to what is explained in Yoreh Deah 143:2 that one may build *ab initio* the reception hall that has the vaulted chamber in it. And this is also Rashi's explanation in Avoda Zara (16a) that appurtenances of appurtenances are allowed. Therefore, even if we say that there was some idol in their house of worship, nevertheless they place it in the vaulted chamber or in a box and place this on the ground. Thus, the structure and the ground are only appurtenances of appurtenances and we have not found that these are forbidden for Divine use. And certainly for *mitzvah* use where the only problem (after its been annulled) is because it is loathsome.

תשובה … הנה לדעתי יש להקל מטעם אחר ע"פ הא דמבואר ביו"ד סי' קמ"ג סעי' ב' דבונה לכתחילה הטרקלין שיש בה אותו הכיפה. וכן הוא שיטת רש"י בעו"ג (ד' ט"ז) דשאני תשמיש דתשמיש. לכן אף דנימא דהי' איזה ע"ז בבית תפלתם עכ"ז הא מעמידים אותה על הכיפה או בתוך התיבה וזה מעמידים על הקרקע. א"כ הוי הבנין והקרקע תשמיש דתשמיש ולא מצינו דיהי' זה נאסר לגבוה. ומכש"כ למצוה דאינו רק משום דמאיס

17. Beiur Halakha, 154, s.v. Nerot

ביאור הלכה סימן קנד ד"ה נרות של שעוה

See in the Mishna Brurah what we wrote regarding using a church as a synagogue, that the Magen Avraham writes

עיין מ"ב במה שכתבנו בענין לעשות מבית גלולים בהכ"נ שכתב המ"א בשם הרא"ם להקל

in the name of Re'eim to be lenient. The opinion of the Eliyahu Rabbah is that Re'eim never intended to be lenient to use it as a permanent synagogue. And regardless, you should be aware that this discussion is only if they never placed an idol inside the building. … In such a case Magen Avraham is inclined to think that the status of an 'adornment' or appurtenance of an idol never applied to the building, because there was never an idol in there, and it was only used for a place where they worshipped their gods… But if they placed their idols in there and the status of an appurtenance of an idol thus applies to the house and it becomes forbidden in benefit even not for synagogue use (see Yoreh Deah 145:3 in the Rema) [it is then clearly forbidden to be used as a synagogue.]

And you cannot respond based on Yoreh Deah 143:2 where it is written that one can build with an idolater the reception hall or the courtyard where the vaulted chamber will be placed *ab initio,* and thus infer that the house is not considered to be an appurtenance to an idol. [This is a false argument] because there in the house there is no idol, rather the idol is placed on the cupola on top of the house and therefore the house is considered to be only an appurtenance to an appurtenance to the idol itself. This is not the case, however, when the entire house is designated for the placing of idols to be worshipped. In such a case the house itself is a full appurtenance to the idol and is stated explicitly in Yoreh Deah 145:3 in the Rema. And thus it is without a doubt forbidden to be used in a *mitzvah* purpose even after annulment. And I saw that a certain *gadol* was inclined to be lenient with the argument that since the idol was placed in a box the house was only an appurtenance to an appurtenance. And his position does not appear to be correct, for in fact it is known that they have many idols which stand exposed on the ground and on the walls, and regardless his basic position that because of this indirectness the house would only be considered an appurtenance of an appurtenance is incorrect, since regardless the house is designated for the idols.

ודעת הא"ר דלא נתכוין הרא"ם מעולם להקל לעשות ביהכ"נ קבוע. ואולם דע דכל זה אם לא העמידו שם העו"ג את אליליהם בזה מצדד המ"א ... דלא חל עלייהו מעולם שם נוי ע"ג ולא שם משמשי עכו"ם דהא לא היה שם ע"ז בבית זה רק שהם משתחוים ומתפללים לאליליהם שם ...אבל אם מעמידין שם אליליהן דחל על הבית שם משמשי עכו"ם ואסור בהנאה אף להדיוט כדאיתא ביו"ד סימן קמ"ה ס"ג בהג"ה ...

ואין להשיב ע"ז ממה דאיתא בסימן קמ"ג ס"ב דכתוב שם אבל בונה הוא לכתחלה הטרקלין או החצר שיש בה אותה הכיפה שמעמידין בה העכו"ם אלמא דלא נקרא הבית בשם משמש לעכו"ם דשם בבית עצמו אין שום ע"ג רק שמעמידין את הע"ז על הכיפה שעליה ולכן לא נחשב הבית אלא כתשמיש להכיפה שעליה ואינו אלא תשמיש דתשמיש לע"ז עצמה משא"כ בבית שהוקצה להעמיד בתוכה אלילים לעבדם א"כ הבית הוא משמש גמור לעכו"ם וכמבואר בהדיא בסימן קמ"ה ס"ג בהג"ה הנ"ל וא"כ בודאי אסור למצוה אף לאחר הביטול וראיתי לגדול אחד שמצדד להקל מטעם דדרכן להעמיד הע"ז בתיבה וכדומה וא"כ הבית הוי רק תשמיש לתשמיש ואין דבריו נראין דבאמת ידוע שיש הרבה גלולים שעומדים מגולים על הארץ ועל הכתלים ומלבד זה עיקר סברתו דמשום זה לא יקרא הבית רק תשמיש לתשמיש לא נהירא דהרי מ"מ הוקצה הבית לע"ז...

Some definitions of "benefit"

18. Shulkhan Arukh, Yoreh Deah, 142:15

It is forbidden to hear the music of idolatrous worship or to gaze at the beauty of idols since one benefits by looking.

שולחן ערוך יורה דעה סימן קמב סעיף טו

אסור לשמוע כלי שיר של עבודת כוכבים או להסתכל בנוי עבודת כוכבים, כיון שנהנה בראייה

19. Birkey Yosef, ad. loc.

From here is an explicit prohibition against those who entire a house of idolatry to look at their arts.

ברכי יוסף, שם

ומכאן איסור מפורש לנכנסים לבתי עבודת כוכבים לראות בנוייהם (הרד"ק בהגהותיו)

D. Responsa

1. Shut Benei Banim, 3:35

The root of idolatry is the physicality of God… And all this (the emphasis on images and idols) exists in Catholic and Orthodox and Anglican Christianity, but since Luther, Protestant churches have abandoned the prostration to images… and in their case even the image of Jesus on the cross is not an idol.

Nevertheless, most Protestant churches believe in the Trinity and perform the Mass, and since they accept Jesus upon themselves as a god it is forbidden to enter into their churches. And only the Unitarians and a few other denominations do not believe in the divinity of Jesus, and their churches are not houses on idolatry, and it is permitted to enter into them not during the time of worship, just as it is permitted to enter into a mosque. Nevertheless, one should not do such because of suspicion, because people do not distinguish between one type of church and another.

שו"ת בני בנים ג:לה

עיקר העבודה זרה הוא הגישום של האלוקים… כל זה בנצרות הקאתולית והאורתודוקסית והאנגליקאנית אבל מאז לותר נטשו הכנסיות הפרוטסטנטיות את הסיגוד לצלמים… אזי אפילו דמות האיש על הצלב אינה עבודה זרה…

מכל מקום, רוב הקנסיות הפרוטסטנטיות מאמינות בשילוש ומקיימות פולחן המא"ס וכיון שמקבלין עליהן את ישו לאלוה אסור להיכנס לבית תפילתם. ורק היוניטאריאנ"ס ומקצת אחרים אינם מאמינים באלוהותו של ישו, וכנסיות שלהם אינן בתי ע"ז ומותר להיכנס לתוכן שלא בשעת תפילתם כמו שמותר להיכנס למסגד אלא שאין לעשות כן משום החשד כי העולם אינו מבדיל בין כנסיה לכנסיה

2. Yechaveh Da'at, 4:45

And I am astounded over Mahri Assad in his responsa Yehuda Ya'aleh (YD 170), where he is inclined to be lenient in our case, by ruling that their image (lit. idol) is not considered to be an idol. And his words are incomprehensible, for behold, Rambam rules that Christian worship is considered idolatry. And so have ruled all the decisors. And so I have seen in Minchat Eliezer (1:53.3)… and he concludes that it is considered true idolatry….

And Rabbi Yehuda HaHasid writes in Sefer Chasidim…

And the Hida writes in Brit Olam (435) in the name of his grandfather Rabbi Avraham Azulai, author of

שו"ת יחווה דעת חלק ד סימן מה

ואני תמה על הגאון מהר"י אסאד בשו"ת יהודה יעלה (חלק יורה דעה סימן ק"ע), אשר נטה קו להקל בנידונו, משום שאליל שלהם לא נחשב עבודה זרה, ודבריו נפלאו ממנו, שהרי מבואר בדברי הרמב"ם (סוף פרק י"א מהלכות מאכלות אסורות) שעבודת הנוצרים היא עבודה זרה. וכן פסקו הפוסקים. ושוב ראיתי להגאון ממונקאטש בשו"ת מנחת אלעזר חלק א' (סימן נ"ג אות ג') שהרבה להשיב על דבריו בזה, והביא גם כן דברי הרמב"ם וכו', והעלה דחשיבא עבודה זרה ממש. ע"ש. ודו"ק.

ורבינו יהודה החסיד בספר חסידים (סימן תל"ה) כתב וזו לשונו: נכרי אחד היה חייב ליהודי כסף, וכשהיה תובע ממנו חובו היה הנכרי בורח לבית תפלתם, ופעם אחת נכשל היהודי ונכנס אחריו לבית העבודה זרה לתבוע חובו, ושוב נתחרט על כך, ושאל לחכם להורות לו דרך תשובה, והשיבו, שבכל שנה באותו יום שנכנס לבית עבודה זרה יתענה, וכן היה נוהג כל ימיו, ומעשה ביהודי שהלך בחצר בית העבודה זרה, ושמע בת קול מכרזת: ואותי השלכת אחרי גויך, והיה מתענה כל ימיו. ע"כ.

וכתב מרן החיד"א בספר ברית עולם (סימן תל"ה), בשם מר זקנו הגאון רבי אברהם אזולאי, מחבר הספר חסד לאברהם, שהנכנס לבית עבודה זרה הרי הוא בכנפי הסטרא אחרא של הטומאה, ומטמאים אותו מעט מעט, ולא ידע כי בנפשו הדבר. וראה עוד

בספר שיורי ברכה (יורה דעה, סימן קמ"ב) ...

Chesed L'Avraham, that one who enters into a church is under the wings of the Other Side of Impurity, and it impurifies him slowly, slowly, and he will not realize that his soul is in jeopardy…

והגאון רבי דוד זילברשטיין בספר שבילי דוד (סימן קנ"ד) פסק שאיסור כניסה לכנסייה של נוצרים הוא איסור תורה ולכן אין להתירו במקום שיש חשש איבה, פן ישנאו אותנו הגוים על כך. והגאון רבי אליעזר דייטש בשו"ת פרי השדה חלק ב' (סימן ד') נשאל על אודות אנשי צבור יהודים שנועדו ביום הזכרון של אחד משרי המדינה ונכנסו לבית תפלתם לטקס אשכבה, והשיב, שאין ספק שעברו על איסור חמור שיש בו שורש העון של עבודה זרה, שאפילו במקום איבה אין מקום להתירו כלל, ואוי לדור שכך עלתה בימיו לעבור על עון גדול כזה, ובודאי שצריכים כפרה, ועליהם לחזור בתשובה גמורה, והשי"ת יסלח להם כי לכל העם בשגגה. ע"כ…

And Rabbi David Zilberstein writes in Shvilei David (154) that the prohibition of entering into a Christian church is a Biblical prohibition, and therefore cannot be allowed because of a concern for hatred.

And Rabbi Eliezer Deutch in Pri HaSadeh (2:4) was asked regarding the men of a Jewish community who were invited on a memorial day for one of the heads of state and they entered into a church for a burial ceremony. And he responded that there is no question that they have transgressed a serious prohibition which contains within it the root of idolatry, and that even under considerations of hatred that may result there is no basis to allow it. And woe to the generation that such a grave sin occurred in its time. And they definitely require atonement, and they must repent completely, and Hashem should forgive them for the whole nation has erred…

בסיכום: הדבר ברור שאסור בהחלט לבקר בכנסיות של נוצרים, ועל מדריכי תיירות להשמר ולהזהר מאוד לבל יכשלו ולא יכשילו יהודים המבקרים בישראל להובילם אל כנסיות הנוצרים, שיש בזה איסור משום ולפני עור לא תתן מכשול. ולשומעים ינעם ועליהם תבוא ברכת טוב.

In conclusion: The matter is clear that it is absolutely forbidden to enter into Christian churches. And it is the responsibility of tour guides to be very careful about this matter, that they should not stumble nor cause others – those who are visiting Israel – to stumble by bringing them into churches, which would be the transgression of putting a stumbling block before the blind.

3. Yabia Omer, vol. 7, Yoreh Deah, 12

שו"ת יביע אומר חלק ז-יו"ד סימן יב

And thus it appears that the Arab mosques do not have the status of houses of idolatry, and it is permitted to enter into them… And thus it is also permitted to pray in an Arab mosque… And so, in an Arab mosque, where there is no idolatry, and their prayers are to God with an untainted monotheistic belief, there is no prohibition to pray there. And I also saw many great rabbis and righteous individuals who would pray in the mosque of Ma'arat HaMachpelah…

ומעתה נראה שהמסגדים של הערבים אין להם דין בתי עבודה זרה, ומותר להכנס בתוכם... וא"כ הוא הדין שמותר להתפלל במסגד של הערבים... וא"כ גם במסגד של ערבים שאין שם ע"ז, ותפלתם להשי"ת ביחוד שאין בו דופי, אין שום איסור להתפלל שם, וכן ראיתי לכמה גאונים וצדיקים שהיו מתפללים בתוך המסגד של מערת המכפלה, ועד עכשיו יש שם בהכ"נ קבוע לתפלה, לאחינו תושבי חברון וקרית ארבע.

4. Tzitz Eliezer, 14:91

שו"ת ציץ אליעזר חלק י"ד סימן צא

We have seen a clear point from these holy words of Rambam (in his Mishna commentary) – that the matter is as clear as day that itiis forbidden to enter into a house of idolatry, and not only that but it is

למדנו דברים ברורים מדבריו הקדושים האלה של הרמב"ם ז"ל שהדבר פשוט כביעתא בכותחא שאסור ליכנס לבית עבודת כוכבים, ולא עוד אלא שאסור אפילו כמעט לראותו…וכמו"כ על יסוד דברי הגמרא

בע"ז דף י"ז ע"א נפסק ביו"ד בס' ק"נ סעיף א' דמצוה להתרחק מדרך אלילים ד' אמות ע"ש, ומינה ג"כ דמכ"ש דאסור ליכנס בה.

practically forbidden to see it. And similarly, on the basis of the gemara AZ 17a, Shulkhan Arukh YD 150:1 it is a mitzvah to distance oneself from idolatry 4 cubits, and thus it is clearly prohibited to enter therein.

ובנוגע אם מותר ליכנס לחצר ולישב לנוח, הנה הרמ"א ביו"ד שם בסי' קמ"ט סעי' ב' פוסק בזה בזה"ל: ... וי"א דבכל ענין אסור אם אין דרך עובר בו למקום אחר אבל כשדרך עובר בו למקום אחר לכו"ע מותר... וידוע דהיכא שהרמ"א כותב י"א וי"א הלכה כי"א בתרא, וא"כ למדנו מכאן שאסור מדינא בכל ענין ליכנס לחצר של עבודת כוכבים אפי' בזמן שאין העובדי כוכבים מתקבצים שם לתרפותן.. וא"כ ברור שאסור ליכנס לחצר כדי להשקיף על הנוף...

And regarding entering into the courtyard, see Rema, YD 149:2 who states: "Some say it is allowed … And some say that it is always forbidden if the path terminates there…" And it is known that when Rema writes "Some say… And some say" that the ruling is like the latter opinion. Thus we learn that it is forbidden by rule of law under any circumstance to enter into a courtyard of a church even when the non-Jews are not gathered there to pray… And it is thus clear that it is forbidden to enter the courtyard to see the view.

אוסיף לצטט דברים האמורים בזה בספר שו"ת חיים ביד להגאון הגר"ח פלאג'י ז"ל סי' כ"ו, ..וז"ל: ואל יקחך לבך לומר דבזה"ז ליכא ע"ז כדכתבו הפוסקים לכמה מילי, דזהו לגבי הגוים דאין לדונם לעוע"ז, אכן בית טפילתם מקום מוכן לפור' דמקטרין ועושים עבודתם זכר לע"ז של קדמונים תינח דאינו ע"ז ממש נקוט מיהא פלגא דמידי סרך טומאה וסט"א לא פלט, ובפרט כשהנכנס הוא ישראל זרע קדש דהחיצונים דבקים בו כמי שנכנס למקום הדבורים, וזה פשוט וברור ושכלי, וצריכים טבילה ומלקות ולתת מלבושים שנכנסו בהם לעניים מרודים דתיהוי להו כפרה,...וא"כ ברור הדבר שאין הבדל בזה בין כנסיה לבין מנזר שבו אין צלמים, ובכל גוונא אסור...

I will add what is written in Shut Chayim Biyad, 26: "And do not fool yourself to think that nowadays there is no real idolatry, as some have ruled in other circumstances. That is regarding the non-Jews themselves, that they are not to be judged as idolaters, but there houses of worship – the place designated for the burning of incense and they perform rituals which recall earlier forms of idolatrous worship – even if we grant that it is not true idolatry, it at very least does not escape from having a trace of impurity and the Other Side. And especially when the one who enters in is an Jew, from a holy seed, that the impure shells cleave to him as if he entered a beehive, and this is obvious and logical, and he requires ritual immersion and lashes and to give the clothing he wore to the poor that it should be an atonement." And thus it is clear that there is no difference between a church and a monastery that has no images, and in all cases it is forbidden…

הרי למדנו מפורש מדברי הר"ן דגם לעבודת הישמעאלים והשתחויתם לנביא השקר שלהם דין ע"א יש לקדשיהם לכל דבר, וא"כ ברור לפי"ז שגם בית המסגד שלהם שבו הם מבצעים עבודתם יש לו ג"כ דין של בית ע"א לכל דבר ואסור ליכנס לשם, וברוך אלקינו שהבדילנו מן התועים ונתן לנו תורת אמת. בברכה ובהוקרה אליעזר יהודא וולדינברג.

We have learned from the Ran that even the worship of Muslims and their prostration to their false prophet has the status of idolatry for all matters, and thus it is clear that their mosque where they perform this worship has a status of a house of idolatry for all matters and it is forbidden to enter into there. And blessed is our God who separated us from those who stray and gave us a true Torah.

5. Iggrot Moshe, Yoreh Deah 3:129.6

שו"ת אגרות משה חלק יו"ד ג' סימן קכט:ו

The prohibition of entering into churches.

איסור ליכנס לכנסית הנוצרים

It is obvious that it is forbidden to enter into Christian

פשוט שליכנס לכנסית הנוצרים שהוא מקום

שעובדים ועושין תפלותיהם שאסור אף ליכנס רק להביט בצורות שהיו ידועין שרק לנוי נעשו... כלמקום הע"ז גופא כדאיתא בע"ז דף י"ז הרחק מעליה דרכך זו מינות ... וגם הוא איסור הנאה, ונידון התוס' הוא כשהן נמצאים במקומות אחרים. ובית אלילים שבסימן קמ"ב סעי' י' אינו בית ששם עושין תפלותיהם ועבודותיהן דהא לא היה שייך לומר שאיכא שם דרך לעבור בו ... אבל בבית שעושין עבודותיהם אסור בכל אופן, ודין החצר הוא חצר שאין שם כלום והנידון הוא רק מפני החשד שלכן כשדרך עובר בו למקום אחר מותר, וגם הא שכתבו...

churches which is the place where they worship… And the house of idolatry mentioned in 142:10 (where it is sometimes permitted to pass through) is not the place where they do their worship, for then it would never be allowed to pass through… But in a place where they worship it is always forbidden.

אבל אם נעשו לנוי הע"ז ובית הע"ז אסור בהנאה כמו הע"ז, כמפורש בע"ז דף נ"א וכל הצורות הנמצאים שם כולם אף אלו שלא נעבדו נעשו לנוי להע"ז ולבית הע"ז שזה אסור

And things made for the beauty of the idolatrous house are forbidden in pleasure just like the idols themselves… And all the images that are there, even those that are not worshipped, are made to beautify the idols and the house idolatry, which makes them forbidden.

וגם לבד האיסור דבר השחתה הוא באמונה ובדעות שיהיה רצון לילך לשם, וגם בני הרר"ד שליט"א אומר שכל הענין נעשה להסית ולהדיח בהתקרבות שזה ודאי הוא דבר אסור לעשות רצונם ולהתקרב להם ולכן ח"ו מלילך לשם

And in addition to the prohibition, there is also a concern of corruption of the faith and values that a person should desire to go there. And my son, Rav David told me that the entire purpose (of the art?) was made to entice and lead astray others through by attracting them to it. And this is unquestionably forbidden, to do the will of the non-Jews and to draw close to them. And thus God forbid that anyone should go there.

6. Iggrot Moshe, Yoreh Deah 1:68

שו"ת אגרות משה חלק יו"ד א' סימן סח

Regarding your question about a woman architect, if it is permitted to draw the architectural plans for a church. What appears correct in my opinion is that it is permitted, even if there is no concern of hatred. For even to actually build the structure is permitted according to Rashi AZ 16a, and according to Tur YD 143 this is also the position of Rambam, and so says the Biet Yosef that according to Rashi and Rambam the room is only appurtenances of appurtenances to idols, and only the dome is actually forbidden…

בדבר שאלתו איך שאומנתו היא לשרטט אופני הבנינים על ניר שעל פי תמונה זו בונין אח"כ אם מותר לשרטט לעכו"ם הרוצים לבנות בית תיפלה. הנכון לע"ד שלדינא מותר אף באופן שליכא חשש איבה, דהא אף לבנות הבנין ממש מותר לרש"י ע"ז דף ט"ז והטור יו"ד סי' קמ"ג כתב שכן סובר גם הרמב"ם וכן סובר הב"י שם שרמב"ם ורש"י הם בשיטה אחת שמותר לבנות תשמיש דתשמיש לעכו"ם ורק הכיפה שמעמידין עליה האליל עצמו אסור לבנות ... וא"כ כ"ש בית תיפלה שמותר אף לבנות. ולכן כיון שפסק המחבר שם סעי' ב' כרמב"ם ורש"י מותר לבנות בית תיפלה לדידיה והרמ"א והש"ך שלא כתבו על זה כלום משמע שפוסקין כהמחבר. וא"כ כ"ש שמותר לעשות שרטוט אופן הבנין שידעו הבונים איך לבנות.